

ข่าวสารเมล็ดพันธุ์พืช

E-Newsletter ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน 2560

<http://www.seed.or.th>

ผศ.ดร.จวงจันทร์ ดวงพัตรา นายกสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

ได้เข้าร่วมฟังการบรรยายพิเศษ

เรื่อง "Global Impact of Biotech Crops: Economic & Environmental Effects 1996 - 2015"

บรรยายโดย Dr Graham Brookes จาก PG Economics Ltd., UK

ที่ห้องลาดพร้าว 1 – 3 โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ ลาดพร้าว กทม

เมื่อวันจันทร์ที่ 4 กันยายน 2560

มีอะไรบ้างในฉบับนี้

● จากใจผู้จัดทำ	2
● ข่าวประชาสัมพันธ์	2
● เกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย	3
● โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่ออนาคตประเทศไทย	11

จากใจผู้จัดทำ

ผู้จัดทำต้องขอภัยสมาชิกทุกท่านที่ไม่ได้เร่งทำข่าวสารเมล็ดพันธุ์พืชออกให้ทันตามกำหนด เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ต้องไปทำการลงโปรแกรมใหม่หลายครั้งกว่าจะเข้าที่ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 เป็นฉบับที่ยังนำเสนอ เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2560 ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เรื่อง “ขับเคลื่อนแผนฯ 12 สู่นาคตประเทศไทย ” เมื่อวันที่วันจันทร์ที่ 3 กรกฎาคม 2560 ณ ห้องแกรนด์ ไดมอนด์ บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี มีทั้งหมด 7 บท สำหรับฉบับนี้จะขอนำ เสนอต่ออีก 2 บท คือ

บทที่ 3 เกษตรกรยุคใหม่เพื่ออนาคตประเทศไทย และ

บทที่ 4 โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่ออนาคตประเทศไทย

ดร.นิพนธ์ เอี่ยมสุภาษิต

ผู้จัดการสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

ข่าวประชาสัมพันธ์

1. สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย ร่วมกับ กรมการข้าว จะจัดประชุมทางวิชาการเมล็ดพันธุ์พืชแห่งชาติ ครั้งที่ 15 ประมาณเดือนมิถุนายน 2561 ที่จังหวัดเชียงใหม่ แล้วเตรียมตัวพบกันนะครับ
2. สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย ได้รับวารสารชื่อ เกษตรกริมย์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 17 เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2560 มีบทความหลายเรื่องที่น่าสนใจ เช่น คุณภาพดินเพื่อการผลิตพืชอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศกับปัญหาดิน และ ปัญหาภัยกับคุณภาพดิน เป็นต้น สนใจติดตามหาอ่านกันได้ที่ สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย
3. หลายท่านคงจำได้ นายสุขเกษม จิตรสิงห์ อดีต นายกสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย จะจัดงานพิธีมงคลสมรส (ลูกชาย) ระหว่าง นางสาวกระรัต จุงศิริวัฒน์ และ นายสิโรจน์ จิตรสิงห์ ในวันอาทิตย์ที่ 26 พฤศจิกายน 2560 เวลา 18.00 น. งานเลี้ยงฉลองมงคลสมรส (โต๊ะจีน) ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ห้องเมจิก 2 (ชั้น2) ท่านใดที่รู้จักคุ้นเคย สมาคมฯ ถือโอกาสขออนุญาตเรียนเชิญแทนเจ้าภาพ

เกษตรยุคใหม่ เพื่ออนาคตประเทศไทย

1. เกษตรยุคใหม่กับการพัฒนาประเทศในอนาคต

1.1 แนวคิดการพัฒนาประเทศในอนาคต

บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนที่มีการแข่งขันที่รุนแรงในทุกภาคการผลิต ทำให้ทิศทางการพัฒนาประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาคการผลิต เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น และรักษาระดับการเจริญเติบโตให้มีเสถียรภาพ รวมทั้งมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีความเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง รวมทั้งมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ และสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต

1.2 ความสำคัญของภาคเกษตรในอนาคต

ปัจจุบันภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตหนึ่งที่มีความสำคัญคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8 ของ GDP ของประเทศ ประชากรของประเทศที่อยู่ในภาคเกษตรมีถึง 25.07 ล้านคน ในปี 2558 หรือคิดเป็นร้อยละ 38.14 ของประชากรทั้งประเทศ (65.73 ล้านคน) ซึ่งต้องมีการปรับตัวรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากบริบทภายนอกและภายในประเทศด้วย

เช่นกัน และต้องเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งมีการแข่งขันค่อนข้างสูงมากขึ้น อย่างไรก็ตามภาคเกษตรไทยยังมีปัญหาที่สำคัญหลายประการที่ต้องดำเนินการปรับปรุง ทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ยังไม่เพียงพอ และการขาดปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ แหล่งน้ำ และเงินทุน เป็นต้น

นอกจากนี้ ประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ อายุขัยเฉลี่ยของเกษตรกรที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเทคโนโลยีด้านการเกษตร รวมถึงการดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร และคุณภาพชีวิตและรายได้ของเกษตรกร ในที่สุด ประชากรในภาคเกษตรที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นทุกปีๆ ถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและต้องมีการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลแรงงานภาคเกษตร พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่อายุมากกว่า 64 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นร้อยละ 11 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทยอยู่ที่ประมาณ 58 ปี ขณะที่เกษตรกรของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม มีอายุเฉลี่ยเพียงประมาณ 39 ปี (ข้อมูลจากสำรวจบางพื้นที่ในประเทศเวียดนามของ World Bank ปี 2004) เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง จาก 19.32 ล้านคน ในปี 2544 เหลือ 17.99 ล้านคน ในปี 2558 ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากลูกหลานในภาคเกษตรไม่สนใจประกอบอาชีพ เกษตรกรมีการเคลื่อนย้ายไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ โดยเฉพาะภาคบริการ เช่น การขายส่ง การขายปลีก โรงแรมและภัตตาคาร การขนส่ง เป็นต้น ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับคนให้ความสนใจศึกษาในสาขาเกษตรน้อยลง และเมื่อจบการศึกษาไปประกอบอาชีพอื่น

เมื่อแรงงานภาคเกษตรของไทยมีอายุมากขึ้น ปัญหาที่ตามมา คือ ประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรลดลง อันเนื่องจากปัญหาสุขภาพของแรงงานและข้อจำกัดในการที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร ที่จะยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานและการเป็นครัวโลก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิต และในปัจจุบันต้องหันไปพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้นเพื่อทดแทนแรงงานไทยในภาคเกษตรที่ขาดหายไป ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมาด้วยได้ในที่สุด นอกจากนี้ ภาครัฐยังต้องมีการบริหารจัดการ การคุ้มครองทางสังคม และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในภาคเกษตรอีกด้วย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีการวางแผนพัฒนาแรงงานภาคเกษตรให้เหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งสร้างเกษตรกรยุคใหม่ให้เข้ามาสู่ภาคเกษตรเพิ่มขึ้นทดแทนแรงงาน เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันภาคเกษตรของประเทศ และเป็นประเด็นท้าทายการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศในอนาคตต่อไป

2. แนวคิดและหลักการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่

การสร้างบุคลากรในภาคเกษตรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาแนวทางในแผนพัฒนาระดับชาติเริ่มมีมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่มีจุดเน้นการพัฒนาคนในภาคเกษตรให้เข้มแข็ง มีการให้ความรู้และทักษะที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางด้านเศรษฐกิจให้กับชุมชนและคนในภูมิภาค ต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจะเน้นการพัฒนาทักษะของเกษตรกรในการเป็นผู้ประกอบการ สามารถตัดสินใจและวางแผนการผลิตเชื่อมโยงกับการตลาด การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ การใช้ระบบข้อมูลข่าวสารด้านการผลิต ราคา และตลาด เป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการ

สร้างเกษตรกรให้มีความรู้และมีทักษะในการทำธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้มีการกำหนดแนวทางการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากบริบทการเปลี่ยนแปลงที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าสู่สังคมสูงอายุของภาคเกษตร ขาดการต่อเชื่อมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากรุ่นพ่อแม่ ครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ต้องการให้ลูกหลานทำงานในภาคเกษตร เพราะเป็นอาชีพที่มีความยากลำบาก มีความเสี่ยงด้านรายได้ต่ำ มีหนี้สิน และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบกับแรงงานรุ่นใหม่ไม่ต้องการทำงานในภาคเกษตรเช่นกัน โดยสรุปแนวคิดและหลักการในการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ตามแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 ได้ให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

2.1 การสร้างค่านิยมที่ดี เพื่อให้เห็นคุณค่าของอาชีพเกษตรกร

2.2 การฝึกอบรมและจัดทำหลักสูตรการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบที่เน้นการเรียนรู้จากภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างเกษตรกรและผู้สนใจในการทำเกษตรให้มีความรู้และมีความสามารถในการทำเกษตร

2.3 การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเกษตรและที่เกี่ยวข้องทั้งระบบอย่างครบวงจร เพื่อรองรับความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การแปรรูป เชื่อมโยงถึงการตลาด การบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยในการผลิต

2.4 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ และแหล่งเงินทุน ให้กับประชาชนหรือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความตั้งใจในการทำเกษตรแต่ยังขาดความพร้อมในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

2.5 การสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ทั้งในด้านการประกันภัย การดูแลสวัสดิการ และการสนับสนุนการเพิ่มรายได้นอกภาคเกษตร

2.6 การเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาคเกษตร และการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

โดยมีการแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีแนวทางในการดำเนินงานจำแนกได้ดังนี้

กลุ่มบัณฑิตใหม่ที่จะบวสาเกษตร	กลุ่มเกษตรกรเดิม และลูกหลานเกษตรกร	กลุ่มที่อยู่ภาคการผลิตอื่นหรือผู้สนใจเข้าสู่ภาคเกษตร
มีความรู้ในภาคการเกษตรแต่ไม่ได้เข้าสู่ภาคเกษตร ซึ่งอาจจะสนใจแต่ขาดปัจจัยและโอกาสในการเป็นเกษตรกร เช่น เงินทุน และที่ดินทำกินทำให้ต้องหันไปประกอบอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มนี้ถือว่ามีความรู้และความรู้ในการทำเกษตรพื้นฐานในการทำการเกษตร แนวทางการดำเนินการจึงเน้นการสนับสนุนปัจจัยและจัดหาที่ดินทำกินเพื่อให้โอกาสในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	มีพื้นฐานและความพร้อมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่อาจจะไม่มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคการผลิตอื่นแทน ซึ่งแนวทางการดำเนินงานจึงต้องเน้นการสร้างคุณค่าในอาชีพเกษตรกรรม และสร้างความมั่นคงด้านรายได้ รวมถึงยกระดับการผลิตให้ครบวงจร ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีและระบบข้อมูลมาช่วยวางแผนระบบการผลิต เชื่อมโยงการตลาด	เป็นกลุ่มใหม่ที่มีความสนใจในการทำการเกษตร โดยอาจจะไม่มีที่ดินทำกินหรือเงินทุน รวมถึงโอกาสเข้าถึงข้อมูลตลาดแต่มีข้อจำกัดในเรื่ององค์ความรู้ซึ่งแนวทางการดำเนินงานจึงต้องเน้นให้ความรู้และคำปรึกษาในการผลิต เพื่อต่อยอดความรู้และลดการสูญเสียในการผลิต

3. การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

3.1 ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรรมมากขึ้น

โดยในส่วนของภาครัฐ มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคง สามารถพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อสร้างรายได้และมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกร โดยมีความมุ่งหมายมาตรฐานหลักที่สำคัญ ได้แก่ การขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร การส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ การพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ การสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

3.2 วัตถุประสงค์ในการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ของภาครัฐ

การขับเคลื่อนการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มแรงงานภาคเกษตร สานต่ออาชีพเกษตรกร โดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจ และการใช้ระบบสารสนเทศ โดยในปี 2555 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายในการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer ทั้งนี้ ได้ให้ความหมายเกษตรกรปราดเปรื่องในเชิงผลผลิต ว่าเป็น “บุคคลที่มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบ

การผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม” โดยกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของ Smart Farmer เกษตรกรคุณภาพไว้ 6 ประการ คือ เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด เป็นผู้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร และที่สำคัญต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

3.3 การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ของภาคเอกชน

สำหรับภาคเอกชน มีหลายองค์กรที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรไปสู่ Smart Farmer โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานผ่านกิจกรรมหรือโครงการจัดฝึกอบรม การสนับสนุนเทคโนโลยี การจัดประกวดกระบวนการพัฒนานวัตกรรม และการสรรหาเกษตรกรต้นแบบที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำเกษตรกรยุคใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือผลเชิงบวกแก่การทำเกษตรกรรม อาทิ บมจ. โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น หรือดีแทค ที่ร่วมกับ บจก. รักบ้านเกิด ร่วมกันพัฒนาช่องทางทางการสื่อสารระหว่างเกษตรกรและผู้ซื้อ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสินค้า/ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อมีเดีย รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชัน Farmer Info และการจัดประกวดเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด นอกจากนี้ บริษัท สยามคูโบต้า คอร์ปอเรชั่น จำกัด ได้ดำเนินโครงการ KUBOTA Smart Farmer Camp เพื่อคัดเลือกนักศึกษาอายุ 18 - 22 ปี เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้และลงมือปฏิบัติการเพาะปลูกพืชจริง เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรที่เข้ามาช่วยเพิ่มผลผลิต และแลกเปลี่ยนความรู้กับเกษตรกรต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ เป็นต้น

FARMING
The farm of the future is rich and varied data. This is stored in the cloud. Data can be used as digital evidence reducing time spent completing grant applications or

ในปัจจุบันอาชีพเกษตรกรจึงมีแนวโน้มได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่มากขึ้น ทั้งจากผู้ที่จบการศึกษาในสาขาเกษตร รวมถึงลูกหลานของเกษตรกร และผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นแล้วผันตัวตนเองมาเป็นเกษตรกร ซึ่งได้รับการสนับสนุนและโอกาสมากขึ้น ทั้งด้านองค์ความรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยี และข้อมูลด้านการผลิตและ

ด้านการตลาด เพื่อช่วยการวางแผนการผลิตให้เชื่อมโยงกับตลาดอย่างเป็นระบบ และมีรายได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งจากการสำรวจแรงงานภาคเกษตรพบว่า แรงงานภาคการเกษตรมีทั้งสิ้น 12.71 ล้านราย และแบ่งเป็น Smart Farmer ทั้งประเทศรวม 981,649 ราย และกลุ่ม Young Smart Farmer รวม 5,477 ราย

รายการ	จำนวนราย	ที่มา
ผลการสำรวจแรงงานภาคเกษตร	12,710,000	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ไตรมาส 3 ปี 2559)
จำนวน Smart Farmer	981,649	กรมส่งเสริมการเกษตร
จำนวน Young Smart Farmer	5,477	กรมส่งเสริมการเกษตร

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร ณ วันที่ 10 เม.ย. 2560

ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ จึงถือว่าการปรับตัวในภาคเกษตรเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยแรงงานภาคเกษตรจะมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญมากขึ้น มีการวางแผนการผลิตการตลาดอย่างเป็นระบบ และมีการใช้ระบบข้อมูล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อจัดการกระบวนการผลิต และลดความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติ ตลอดจนมีการเลือกผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสทางการตลาด ร่วมกับการวางแผนและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงตลาดและผู้บริโภคโดยตรง เพื่อแก้ปัญหาความผันผวนของราคา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

ให้กับภาคเกษตรให้มีความยั่งยืน บนฐานของความรู้และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มรายได้ของประชาชน

4. กรณีตัวอย่างและบทเรียนของเกษตรกรยุคใหม่

กรณีตัวอย่างของเกษตรกรยุคใหม่จากการรวบรวมเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์มีกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จแล้วที่น่าสนใจ เช่น

4.1 เกษตรกรต้นแบบ สาขาข้าว จังหวัดบุรีรัมย์
นายคำ ขยันยิ่ง “ผู้นำการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์คุณภาพแห่งอำเภอลำปลายมาศ” จากชาวนาที่ประสบปัญหาหนี้สินที่ดินถูกยึดได้ปรับความคิดของตนเองจากความท้อแท้สิ้นหวัง สู่คนไม่รู้จักจุดเปลี่ยนสำคัญ เมื่อได้รับฟังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่ผู้นำกลุ่มชาวนาเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ Smart Farmer ต้นแบบคนนี้เข้าสู่วิถีของการเกษตรแบบอินทรีย์

โดยเริ่มต้นจากการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน สลับกับการปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์และลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีต่างๆ จนในที่สุดสามารถเลิกใช้สารเคมีได้ด้วยความสามารถในการประยุกต์ใช้หลากหลายวิถีทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นใบเบิกทางสำคัญนำไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่มีคุณภาพสูง มีความปลอดภัยเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะในสหภาพยุโรป ทำให้ปัจจุบันนายคำมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีโอกาสตอบแทนช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชนด้วยวิถีแห่งเกษตรอินทรีย์ที่เชี่ยวชาญ

4.2 หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ (หมู่บ้านพลังงานทางเลือก) โดยนายปิยะทัศน์ ทวีนิมม อายุ 59 ปี ผู้นำชุมชนจากบ้านหนองมิ่ง ตำบลโนนกลาง อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นชุมชนเล็กๆ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการทำนาเป็นหลัก ทำสวนและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง แม้ว่าในพื้นที่จะไม่เหมาะกับการเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตจากการทำนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่ชุมชนนี้สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตโดยทำการเกษตรอินทรีย์ และมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ จนกระทั่งสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน โดยคุณปิยะทัศน์ เป็นผู้นำที่ริเริ่มในการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ได้รับการอบรมมาใช้จนประสบผลสำเร็จ ในระยะแรกคนในชุมชนยังไม่ยอมรับกับการทำเกษตรอินทรีย์ แต่คุณปิยะทัศน์ ยังคงมุ่งมั่นทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง จนเห็นผลผลิตที่ได้เพิ่มมากขึ้นทุกปี มีสุขภาพดีขึ้น และผลตอบแทนที่เห็นเป็นรูปธรรม ทำให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนในที่สุด นอกจากนี้ ยังมี

พัฒนาองค์ความรู้เพื่อปรับเทคโนโลยีการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันคุณปิยะทัศน์มีความเชี่ยวชาญในการจัดการฟิซอร์แกนิกในโรงเรือนพลาสติกคัดเลือกแสง และการจัดระบบควบคุมและรับรอง PGS ออร์แกนิก ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่ชุมชนได้

4.3 ฟาร์มผักออร์แกนิก “แก้วพะเนาว์ ยังสมาร์ท ฟาร์เมอร์”

โดยนายพงษ์พัฒน์ แก้วพะเนาว์ อายุ 25 ปี เกษตรกรจากจังหวัดมหาสารคาม เกษตรกรรุ่นใหม่ ที่นำประสบการณ์ของนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ประเทศอิสราเอล มาพลิกฟื้นดินทุ่งกุลาร้องไห้ให้กลับมามีแร่ธาตุ สามารถปลูกพืชผักได้ โดยเริ่มจากการปรับสภาพดิน บริหารจัดการน้ำ และปรับระบบนิเวศ ตลอดจนมีการบริหารจัดการสวนผักในแบบฉบับของตัวเองที่ทำให้พื้นที่ 7 ไร่ สามารถเก็บเกี่ยวผักได้ตลอด 365 วัน โดยปลูกพืชผลชนิดกัน ไล่ไปตามอายุเก็บ นอกจากนี้จะเป็นการลดความเสี่ยงจากความผันผวนด้านรายได้ และยังเป็นการป้องกันโรคแมลงได้ทางหนึ่ง โดยปัจจุบันมีการรวมกลุ่มร่วมกับชุมชน ซึ่งในกลุ่มมีกิจกรรมที่สำคัญคือ ผักอินทรีย์กลางแจ้ง ผักอินทรีย์โรงเรียน โรงเรียนเห็ดฤดูหนาว โรงเรียนเห็ดฤดูร้อน แปลงสาธิตมะกูดตัดใบ เลี้ยงไก่ไข่บนบ่อปลา พืชผักจำพวก หอมแบ่ง กะเพรา แมงลัก ขึ้นฉ่าย ผักชีไทย ผักบุ้ง ตะไคร้ ใบมะกูด เห็ด ไม่สัตว์จำพวก ปลา กุ้ง และหมูป่า เป็นต้น เป็นธุรกิจที่สร้างรายได้อย่างมาก ให้กับกลุ่ม

4.4 โคโค เมล่อน ฟาร์ม โดยนายณัฐ มั่นคง เจ้าของ “โคโค เมล่อน ฟาร์ม” อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี จบการศึกษา ด้านบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความสนใจในธุรกิจ การเกษตร และเห็นว่าเมล่อนเป็นผลไม้ที่มีราคาค่อนข้างสูง สามารถทำเงินได้โดยใช้พื้นที่ไม่มาก จึงได้เริ่มศึกษาหาข้อมูล

เกี่ยวกับเมล่อนด้วยตนเอง ทั้งการไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ อีกทั้งยังได้เข้าร่วมอบรมในโครงการของดีเขตฯ ทั้งด้านการตลาด การเปิดเพจขายสินค้า การทำตลาดออนไลน์ การถ่ายรูปสินค้า และการนำเสนอสินค้าเพื่อสร้างการรับรู้ไปยังผู้บริโภค และที่สำคัญได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปลูกเมล่อนในลักษณะ ฟาร์มแม่นยำ มีการนำระบบเซนเซอร์อัจฉริยะ ที่ทำหน้าที่สังเกต และติดตามการเปลี่ยนแปลงปัจจัยในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญที่สุดของเกษตรกรแม่นยำ จากปกติที่ขึ้นกับความรู้สึกละ ความชำนาญของเกษตรกรเอง รวมทั้งมีการส่งข้อมูล ทั้งความชื้น แสง และอุณหภูมิ ทำให้ได้ข้อมูลแบบ real-time ระบบจะทำการ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งแสดงผลผ่านแอปพลิเคชัน แบบ real-time ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ คุณภาพคงที่ วางแผนระบบการตลาดดีขึ้น

5. ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างเกษตรกรยุคใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและถอดบทเรียนจากเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมถึงการลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ประสบความสำเร็จ คือ

5.1 เกษตรกรต้องมีใจรักอาชีพเกษตรและ ใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการทำ การเกษตรที่ต้องมีใจรักและความตั้งใจเป็นพื้นฐาน จึงทำให้เกิด ความทุ่มเทและเอาใจใส่ มีความสุขกับสิ่งที่ทำ ใฝ่เรียนรู้ในการ พัฒนาตนเองตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง เข้าใจธรรมชาติและระบบนิเวศ เช่น ดิน น้ำ ป่า เพื่อปรับรูปแบบการทำเกษตรให้เหมาะสม

5.2 การสร้างแรงจูงใจและการเพิ่มศักยภาพ การทำการเกษตร เป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรที่ทำอยู่แล้ว หรือเกษตรกรที่เข้ามาใหม่มีความสนใจและพร้อมในการทำ การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความพร้อมด้านเทคโนโลยี และองค์ความรู้ในการทำเกษตร ระบบข้อมูลเพื่อประกอบการ ตัดสินใจ โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด การเข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศ การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้าง ทักษะแก่เกษตรกร มีปัจจัยการผลิตที่จำเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะ ที่ดินทำกิน และพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

5.3 การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่การกำ การเกษตร ทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลางและภาคเอกชน ควรมีบทบาทร่วมกันในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดเกษตรกร

รุ่นใหม่ ๆ เพื่อสืบสานอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทุนการศึกษา แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และการสนับสนุนเทคโนโลยี เป็นต้น

5.4 การยกย่องเชิดชูเกียรติและประกาศ เกียรติคุณให้กับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ทั้งกลุ่มที่ทำการเกษตรอยู่แล้วในปัจจุบัน และกลุ่มเกษตรกร รุ่นใหม่ที่เข้ามาทำการเกษตร เพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ ให้กับเกษตรกรที่มีความตั้งใจในการประกอบอาชีพ และยังเป็น การสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ หรือผู้ที่สนใจ จะเข้ามาทำอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

6. แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

การปรับตัวของภาคเกษตรให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตที่ต้องมีการแข่งขันมากขึ้น มีการยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ซึ่งแรงงานในภาคเกษตรจะเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ดังนั้น เพื่อวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมยุคใหม่ให้มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญของภาคเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

6.1 แนวทางการเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกร โดยเกษตรกรหรือผู้ที่กำลังจะเข้าสู่อาชีพเกษตรกรมีศักยภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้น แนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมที่จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไป ดังนี้

6.1.1 กลุ่มใหม่ที่ยังไม่เริ่มอาชีพเกษตรกร ครอบคลุมทั้งผู้ที่จบการศึกษาใหม่ หรือผู้ที่สนใจทำการเกษตรถือว่าเป็นหน้าใหม่ในการประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีความพร้อมเรื่องข้อมูลตลาดและเครื่องมือใหม่ๆ ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้ แต่อาจจะยังมีข้อจำกัดเรื่องที่ดินทำกินและองค์ความรู้ ดังนั้น แนวทางที่ควรสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายนี้ คือ การขึ้นทะเบียนผู้ที่สนใจไว้สำหรับพิจารณาจัดสรรที่ดินทำกินภายใต้โครงการของรัฐ การให้คำปรึกษาและแนะนำเกษตรกรต้นแบบสำหรับให้คำแนะนำการต่อยอดการทำการเกษตรได้

6.1.2 กลุ่มที่อยู่ในภาคเกษตรแล้ว ครอบคลุมทั้งเกษตรกรเดิมและลูกหลานของเกษตรกร กลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ทำการเกษตรอยู่แล้ว มีความชำนาญในการทำการเกษตร แต่อาจจะประสบปัญหาในด้านเชื่อมโยงการผลิตกับการตลาด และมีความผันผวนด้านรายได้ ทำให้มีแนวโน้มขาดความเชื่อมั่นต่อจนถึงรุ่นลูกหลานเกษตรกร ดังนั้น แนวทางที่ควรสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายนี้ คือ การรวมกลุ่มและวางแผนการผลิตเพื่อการสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การสนับสนุนให้เข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ และการเชื่อมโยงกับตลาด เพื่อประโยชน์ในการปรับการผลิตให้สอดคล้องกับตลาดที่มีศักยภาพ

6.2 การเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของอาชีพเกษตรกร

6.2.1 ความพร้อมของเทคโนโลยีและองค์ความรู้ การทำการเกษตร เพื่อสนับสนุนให้พึ่งพาตนเอง ทั้งจากการวิจัยพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และบทเรียนจากผู้ประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องมีการรวบรวมให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเพื่อนำไปใช้และรองรับการปรับตัวของเกษตรกร

6.2.2 การพัฒนาระบบข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเห็นโอกาสในการทำการเกษตรที่ผลตอบแทนสูง

6.2.3 การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคโดยตรง

6.2.4 กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างทักษะเกษตรกรให้เป็นผู้ที่มีทักษะและความคิดในการประยุกต์ใช้เครื่องมือ องค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ในการผลิต มีความคิดวิเคราะห์และวางแผนการผลิตการตลาดอย่างเป็นระบบ

6.2.5 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะที่ดินทำกิน พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการ ตลอดจนแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยเหมาะสม

6.2.6 การสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการผลิต และการตลาด ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่างๆ ตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร

6.3 การเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร เพื่อให้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน เช่น แผนชุมชน แผนจังหวัด รวมถึงแผนและนโยบายระดับประเทศ และร่วมดำเนินการพัฒนาตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะสร้างให้เกิดความเป็นเจ้าของที่ต้องร่วมกันพัฒนาภาคเกษตรต่อไปในอนาคต

โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่ออนาคตประเทศไทย

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็ง เอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาในทุกๆ ด้านของประเทศ ทั้งนี้จากการดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศของสถาบันนานาชาติ The World Economic Forum (WEF) ทั้งในภาพรวมและรายปัจจัยตัวชี้วัดของการพัฒนาโดยมีระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เป็นหนึ่งในปัจจัยตัวชี้วัดดังกล่าว ในปี 2560 WEF ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทยเป็นอันดับที่ 34 จาก 138 ประเทศ ลดลงจากอันดับที่ 32 ในปี 2559 ขณะที่อันดับคุณภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานลดลงจากอันดับที่ 44 มาเป็นอันดับที่ 49 ในปี 2560 ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยยังมีปัญหาเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งขาดการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ดังนั้น ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะมุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อยกระดับประเทศไทยสู่อนาคตการเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) พร้อมสนับสนุนการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0

การพัฒนาด้านขนส่ง

ทุกวันนี้ ถนนเปรียบเสมือนปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพของคนไทย กิจกรรมตั้งแต่การสัญจรในชีวิตประจำวันไปจนถึงระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ล้วนพึ่งพาการขนส่งทางถนนในสัดส่วนที่สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การขนส่งในรูปแบบอื่นๆ และความเชื่อมโยงระหว่างแต่ละรูปแบบ ยังไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา เช่น ต้นทุนการขนส่งสินค้าที่สูงถึงร้อยละ 7.5 ของ GDP¹ ปัญหาการจราจรและความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนน เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาระบบขนส่งของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อวางรากฐานอนาคตประเทศเพื่อเพิ่มสัดส่วนการขนส่งทางราง

และทางน้ำ ยกระดับระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง เพิ่มขีดความสามารถการขนส่งทางอากาศ รวมไปถึงพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกิดจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายว่าภายในปี 2564 ประเทศไทยจะมี (1) ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่ำกว่าร้อยละ 7 ของ GDP (2) สัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำต่อการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ สูงขึ้นจากร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4 และจากร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ (3) สัดส่วนผู้ใช้งานระบบขนส่งสาธารณะต่อปริมาณการเดินทางในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล สูงขึ้นจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 30 และ (4) ความสามารถในการรองรับผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพฯ และในภูมิภาค เพิ่มขึ้นเป็น 120 ล้านคนต่อปี และ 55 ล้านคนต่อปีตามลำดับ

สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบขนส่งที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยสรุปดังนี้

(1) ระบบขนส่งทางราง

พัฒนารถไฟขนาดทาง 1 เมตรให้เป็นโครงข่ายการเดินทางและขนส่งสินค้าหลักของประเทศ โดยการก่อสร้างทางคู่ในรัศมี 500 กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ และพัฒนารถไฟสายใหม่เชื่อมโยงประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงขนาดทาง 1.435 เมตร เพื่อกระจายความเจริญจากกรุงเทพฯ ไปยังเมืองหลักในภูมิภาค

(2) ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง

โดยการพัฒนาาระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอยู่บนหลักการออกแบบเพื่อทุกคน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองและพื้นที่รอบสถานี เพื่อเพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะและการเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์

¹ รายงานต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2558 ของ สศช.

(3) ระบบขนส่งทางถนน

โดยการเพิ่มความปลอดภัยในการสัญจร และการพัฒนาโครงข่ายทางพิเศษและทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองเพื่อรองรับปริมาณการเดินทางที่จะเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการนำเทคโนโลยีระบบการขนส่งและจราจรอัจฉริยะมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการจราจรและการจัดเก็บข้อมูลด้านการขนส่งและจราจร

(4) ระบบขนส่งทางอากาศ

โดยการพัฒนาศูนย์การ อุปกรณ์ ระบบบริหารจัดการ และการรับมือเหตุฉุกเฉินให้ได้มาตรฐานสากล การใช้ประโยชน์ท่าอากาศยานที่มีให้เต็มศักยภาพ รวมไปถึงการพัฒนาการจัดการห้วงอากาศอย่างบูรณาการ

(5) ระบบขนส่งทางน้ำ

โดยการสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์ท่าเรือภูมิภาคที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพในการสนับสนุนการขนส่งสินค้าต่อเนื่องหลายรูปแบบ และพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังสู่การเป็นท่าเรือชั้นนำในภูมิภาค บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน

นอกจากนี้การพัฒนาระบบขนส่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และบุคลากรในภาคขนส่ง รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการการขนส่งทางราง โดยการจัดตั้งกรมการขนส่งทางราง เพื่อผู้ใช้บริการและการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรฐานสากล เพื่อให้การพัฒนาระบบขนส่งของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน

การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์

ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับภาคธุรกิจไทยมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญของการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ภายในองค์กรมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์ของไทยมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 17.1 ต่อ GDP ในปี 2550 ลดลงเป็นร้อยละ 14.2 ต่อ GDP ในปี 2557 และปี 2558 ลดลงเหลือร้อยละ 14.1 ต่อ GDP อย่างไรก็ตาม จากการจัดอันดับดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (International Logistics Performance Index: LPI) ของธนาคารโลก ปี 2559 พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 45 จาก 160 ประเทศทั่วโลก ลดลงจากอันดับที่ 35 ในปี 2557 ทั้งนี้ยังมีประเด็นปัญหาการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกรและผู้ประกอบการ (SMEs) ยังขาดองค์ความรู้ และทักษะที่สำคัญด้านการจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนมาตรการช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมจากภาครัฐให้แก่ผู้ประกอบการ การนำเข้า-ส่งออกสินค้ายังมีปัญหาติดขัดในขั้นตอนการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดความล่าช้า การเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งผู้โดยสารส่งผลให้ประสิทธิภาพและต้นทุนการขนส่งสินค้าไม่เหมาะสม การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลผ่าน National Single Window (NSW) เป็นไปอย่างล่าช้า แรงงานฝีมือด้านโลจิสติกส์ขาดทักษะและความรู้เฉพาะ และการบูรณาการข้อมูลทำให้เกิดติดตามและการประเมินผลยังมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันน้อย โดยประเทศไทยยังต้องเร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในช่วงแผนพัฒนาฯ ในหลายประการ ได้แก่ (1) การสร้าง ความเข้มแข็ง

ให้ผู้ประกอบการไทยในการเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มจากโซ่อุปทานทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการโลจิสติกส์ (2) การยกระดับประสิทธิภาพระบบอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยเฉพาะด้านการขนส่งและเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์ และด้านระบบ NSW และ (3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ การพัฒนาและจัดการกำลังคน และการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล

สำหรับแนวทางการพัฒนาในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2560 - 2564) ภายใต้แผนพัฒนาฯ มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของประเทศ ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการโลจิสติกส์ โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ภาคเกษตร สนับสนุนผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทยไปลงทุนและสร้างเครือข่ายธุรกิจในอนาคต พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวกทางการค้าระดับสากลปฏิบัติ โดยยกระดับศักยภาพการขนส่งสินค้าทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ส่งเสริมการพัฒนาระบบโครงข่ายทางหลักเชื่อมต่อประตูการค้าสำคัญให้สามารถขนส่งสินค้าผ่านเข้าออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการส่วนกลางของระบบ NSW สนับสนุนการปรับลดขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออก รวมทั้งพัฒนาคุณภาพบุคลากรและวางแผนจัดการกำลังคนด้านโลจิสติกส์ของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ ทั้งส่งเสริมกลไกระดับนโยบายและการบริหารจัดการระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

การพัฒนาด้านพลังงาน

การขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจำเป็นต้องมีพลังงานใช้อย่างเพียงพอ และใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ การเลือกใช้พลังงานที่มีความหลากหลายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ประเทศไทยมีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.2 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 13.8 ในปี 2559 และมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเห็นได้จากปริมาณพลังงานที่ใช้ในประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (หรือความเข้มของการใช้พลังงาน) ที่ลดลงจาก 8.50 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2554 เป็น 8.15 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2559

สำหรับระยะเวลา 5 ปีต่อจากนี้ (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีเป้าหมายเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการพัฒนาทั้งการสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า ปรับปรุง

โครงสร้างราคาพลังงานให้เป็นธรรมสะท้อนต้นทุน เตรียมศึกษามาตรการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicles: EV) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นและต้นทุนที่ลดลง ส่งเสริมการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้บริหารจัดการการผลิต จ่าย และใช้พลังงานไฟฟ้าให้สามารถตอบสนองหรือจัดการระบบไฟฟ้าได้ดีขึ้น โดยใช้ทรัพยากรน้อยลง

นอกจากนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังมุ่งกระจายประเภทเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า พัฒนาระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้า สำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และการใช้พลังงานทดแทน ปรับปรุงและพัฒนาการกำกับดูแลกิจการพลังงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางซื้อขายพลังงานในภูมิภาคอาเซียน ทั้งการเชื่อมต่อโครงข่ายด้านพลังงานระหว่างประเทศ และการสนับสนุนให้องค์กรของไทยนำความเชี่ยวชาญด้านพลังงานไปช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือขยายผลการลงทุนในต่างประเทศ ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาต่างๆ ดังกล่าว จะวางรากฐานให้ประเทศไทยมีความมั่นคงทางพลังงาน มีโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างการกำกับดูแล และศักยภาพพร้อมในการผลิตและใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนที่มากขึ้น และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานรากที่สำคัญต่อกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการไทย สนับสนุนการทำธุรกรรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และยกระดับคุณภาพการให้บริการของภาครัฐที่ผ่านมารัฐบาลมีการลงทุนด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การจัดอันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Network Readiness Index: NRI) ของ WEF ในปี 2559 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 62 จาก 143 ประเทศ เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 67 ในปี 2558 และเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคอาเซียนเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับที่ 1) และมาเลเซีย (อันดับที่ 31) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในหลายประการทั้งในด้านการวิจัยและพัฒนา บุคลากร การขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง ทำให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมจากต่างประเทศ ขาดการกำหนดมาตรฐานของเทคโนโลยีโทรคมนาคมของประเทศ ขาดแรงงานที่มีทักษะในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ปัญหาการเข้าถึงบริการสื่อสารโทรคมนาคม โครงข่ายบริการสื่อสารโทรคมนาคมกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท ความมั่นคงและปลอดภัยของระบบเครือข่ายสื่อสารและการป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลและความถูกต้องของข้อมูล

ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างทั่วถึงทั้งประเทศในราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม ส่งเสริมธุรกิจดิจิทัลใหม่และนวัตกรรม

พัฒนาระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีความมั่นคง และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้แก่ผู้ใช้บริการ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงได้กำหนดให้มีแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ โดยจัดให้มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึงทุกหมู่บ้าน พัฒนาโครงข่ายสื่อสารระหว่างประเทศให้มีความจุเพียงพอต่อปริมาณการรับส่งข้อมูล และบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมและสื่อสารมวลชนร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกรรมให้เป็นระบบดิจิทัล สร้างผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่ (Startup) ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาระบบมาตรฐานรหัสของสินค้าและบริการให้รองรับกับการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) และการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)

นอกจากนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมนวัตกรรม การวิจัย และพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีอวกาศให้สามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาให้รองรับและสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมดิจิทัลในอนาคต และสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยจัดตั้งศูนย์การเฝ้าระวังและรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ให้มีความมั่นคงปลอดภัยในภาคการเงินและข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งกำหนดให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศต่อไป

การพัฒนาด้านน้ำประปา

น้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ภาครัฐต้องจัดหาให้ประชาชนอย่างเพียงพอและทั่วถึงทั้งในชนบท ชุมชนเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้น รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในการเข้าถึง นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ผ่านมามีภาครัฐได้ลงทุนพัฒนาระบบประปาอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปา การวางท่อขยายเขตจ่ายน้ำ และการควบคุมคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนได้รับน้ำที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับใช้อุปโภคบริโภค อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานพบว่า การดำเนินงานมีความก้าวหน้าตามลำดับ ขณะที่การให้บริการน้ำประปายังประสบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนแหล่งน้ำดิบโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งที่ปริมาณน้ำมีไม่เพียงพอสำหรับใช้ผลิตน้ำประปา ทำให้ประชาชนขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และหลายพื้นที่มีค่าใช้จ่ายสูงในการจัดหาน้ำเพื่อการบริโภค ปัญหาปริมาณน้ำสูญเสียในระบบประปาสูง ทำให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำไม่คุ้มค่า และราคาค่าน้ำที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ใช้น้ำ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบทำให้บริการน้ำประปายังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ

สำหรับทิศทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำประปาในอนาคต มุ่งเน้นการจัดหาน้ำสะอาดและขยายเขตการให้บริการทั้งปริมาณและคุณภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ควบคู่ไปกับการ

พัฒนาแหล่งน้ำให้มีเพียงพอต่อการผลิตน้ำประปา รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยส่งเสริมการศึกษาวิจัย เทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร และการให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชน เช่น การผลิตน้ำประปาที่มีต้นทุนต่ำ การลดน้ำสูญเสีย การควบคุมคุณภาพน้ำ การผลิตอุปกรณ์ที่ช่วยประหยัดน้ำในภาคครัวเรือน ธุรกิจ และอุตสาหกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ภาครัฐได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการประปา เพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินกิจการน้ำประปา ในภาพรวมของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ มีความเหมาะสม มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีทุกพื้นที่ คุณภาพมาตรฐานเดียวกัน และอัตราค่าบริการมีความเหมาะสมเป็นธรรมกับผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ

ภาคดิจิทัล

เพื่อนาคตประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันเป็นแรงผลักดันไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในด้านการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการยกระดับการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การปฏิบัติงานโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้ภาครัฐของไทยก้าวหน้าทันโลก และสามารถแข่งขันได้ในโลกสมัยใหม่ ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับประชาชน และประชาชนกับภาครัฐเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและสะท้อนความต้องการต่อการบริการของภาครัฐ รวมถึงตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสได้มากขึ้นอีกด้วย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจและร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

1. สถานการณ์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

1.1 การประเมินสถานการณ์ภาครัฐ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ วิกฤตด้านสังคม การเมือง และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหาเหล่านี้ของประเทศ ได้แก่ ระบบบริหารจัดการของภาครัฐที่ยังมีประสิทธิภาพสูงไม่เพียงพอในการเป็นตัวจักรสำคัญ (key agent) ที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนภาครัฐไปสู่รัฐบาลดิจิทัล โดยมีสถานการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) เครือข่ายสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภาครัฐขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ไม่ได้มาตรฐาน มีการลงทุนซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลภายในหน่วยงานภาครัฐยังเป็นในลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำข้อมูล

นิยาม รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) หมายถึง การออกแบบและปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการของรัฐ โดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลเพื่อสร้างบริการของรัฐในรูปแบบใหม่ ผ่านเทคโนโลยี Mobile Social Cloud Technology ในยุคอินเทอร์เน็ต โดยมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) **Reintegration** เป็นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการกำกับควบคุมการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ 2) **Needs-based holism** เป็นการปรับปรุงองค์กรภาครัฐเพื่อให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อการนำความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง 3) **Digitalization** เป็นการนำศักยภาพอย่างเต็มที่ในการนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม (Digital Economy Thailand, น.ป.ป.)

สรุปคือ รัฐบาลดิจิทัลเป็นการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการทำงานของภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างบริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบและ พึ่งพาทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอิสระ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคลที่มีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้รับข้อมูล รวมถึงร่วมสร้างสรรค์สาระที่จำเป็นและสำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐ (Recommendation of the Council on Digital Government Strategies, OECD, 2557, สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน))